

1. Rīcības plāns

1.1. Rīcības plāns 2023.–2027. gadam Kopējās lauksaimniecības politikas stratēģiskā plāna 2023.–2027. gadam intervencē “Darbību īstenošana saskaņā ar vietējās attīstības stratēģiju, tostarp sadarbības aktivitātes un to sagatavošana”

Mērķis/Rīcība	Stratēģiskā plāna intervence	Maksimālā attiecināmo izmaksu summa vienam projektam (EUR)	Maksimālā atbalsta intensitāte (%)	Īstenošanas kārtas (izsludināšanas princips)	Iznākuma rādītāji
M1 Sekmēt vietējās ekonomikas stiprināšanas iniciatīvas, veicinot klimatneitralitāti					
Rīcība R1 Uzņēmējdarbības uzsākšana un attīstība ar lauksaimniecību nesaistītā darbību radīšanā un attīstīšanā	Vietējās ekonomikas stiprināšanas iniciatīvas	50 000	Minimālā 40% Maksimālā 65% (75%)*	Viena kārtā gadā, kamēr ir pieejams finansējums	Radīti jauni produkti vai pakalpojumi – 15 Radītas un/ vai saglabātas darba vietas (tai skaitā lauku teritorijā) – 10
Rīcība R2 Uzņēmējdarbības uzsākšana un attīstība lauksaimniecības produktu pārstrādē		50 000	Minimālā 40% Maksimālā 65% (75%)*		Radīti jauni produkti vai pakalpojumi – 4
Rīcība R3 Lauku biļete		15 000	Minimālā 65% Maksimālā 75%*		Atbalstīti esoši vai reģistrēti jauni saimnieciskās darbības veicēji – 30
M2 Atbalstīt lauku kopienu iniciatīvas, tai skaitā kopienas ar viedā ciema iezīmēm					
Rīcība R4 Kopienas stiprināšanas aktivitātes, tai skaitā mazinot sociālo nevienlīdzību	Kopienas spēcinošas un vietas attīstību sekmējošas iniciatīvas	10 000	Minimālā 70% Maksimālā 90%	Trīs kārtas (katrā rīcībā viena kārtā)	Kopienas iniciatīvu skaits ar mazaizsargāto iedzīvotāju grupu iesaisti – 10
Rīcība R5 Vietējās kopienas balstītas infrastruktūras izveide		50 000	Minimālā 70% Maksimālā 90%		Kopienas izvēlēti publiski objekti ar radītu/uzlabotu infrastruktūru – 7
Rīcība R6 Aktivitātes jauniešiem lauku teritorijā		6000	Minimālā 70% Maksimālā 90% (100%)**		Iesaistīto jauniešu skaits – 150 Aktivitāšu skaits – 8
M3 Veicināt starpvalstu un starpteritoriālu sadarbību uzņēmējdarbības stiprināšanai un kopienu spēcinošām iniciatīvām					
Rīcība R7	Kopienas spēcinošas un vietas attīstību	100 000	100%***	Projektu īstenošana visa perioda laikā	Iesaistīto cilvēku skaits – 400

Sadarbības veicināšana – tīklošanās, vietējā un starpvalstu pieredzes apmaiņa	sekmējošas iniciatīvas				
---	------------------------	--	--	--	--

* Maksimālā intensitāte 75% var tikt noteikta saskaņā ar MK 731 šādiem punktiem:
29.1.1. atbalsta pretendents ir **gados jauns lauksaimnieks** – fiziska persona, kuras dzīvesvieta ir deklarēta lauku teritorijā, vai juridiska persona, kuras juridiskā adrese ir lauku teritorijā (juridiskas personas gadījumā minētos nosacījumus piemēro fiziskai personai – saimniecības īpašniekam vai personai, kurai uzņēmumā pieder ne mazāk kā 51 procents kapitāldaļu un Uzņēmumu reģistrā reģistrētas atsevišķas paraksta tiesības), kura atbilst šādām prasībām:

29.1.1.1. projekta iesnieguma iesniegšanas dienā nav vecāka par 40 gadiem;

29.1.1.2. ir ieguvusi augstāko vai vidējo profesionālo lauksaimniecības izglītību, apgūstot lauksaimniecības priekšmetus vismaz 320 stundu apjomā saskaņā ar Zemkopības ministrijas apstiprinātajām vadlīnijām lauksaimniecības izglītības atbilstības izvērtēšanai;

29.1.1.3. veic lauksaimniecības produktu primāro ražošanu;

29.1.2. atbalsta pretendents ir **mazā lauku saimniecība** – saimnieciskās darbības veicējs – fiziska persona, kuras dzīvesvieta ir deklarēta lauku teritorijā, vai juridiska persona, kuras juridiskā adrese ir lauku teritorijā, un tā gada kopējais neto apgrozījums iepriekšējā noslēgtajā gadā pirms projekta iesniegšanas – ne vairāk kā 15 000 euro, ņemot vērā saistītās personas, un tā veic lauksaimniecības produktu primāro ražošanu;

29.1.3. investīcijām pamatpakalpojumos lauku teritorijā **izglītības, sociālās palīdzības vai veselības jomā**;

29.1.4. **neienesīgām investīcijām** kvalitatīvu darba apstākļu uzlabošanai un darbinieku produktivitātes kāpināšanai;

MK 731 p. 6.9. Neienesīgās investīcijas atbilst Regulas 2022/2472 2.panta 39.punktā sniegtajai definīcijai, t.i., “neienesīga investīcija” ir investīcija, kas nerada saimniecības vērtības vai ienesīguma būtisku pieaugumu.

** Maksimālā intensitāte var tikt noteikta 100% saskaņā ar sabiedrības virzītām vietējās attīstības stratēģijām.

*** Rīcība R7 paredzēta sadarbības projektu īstenošanai, ko realizē VRG visa perioda laikā ar 100% atbalsta intensitāti; netiek organizētas uzsaukuma kārtas.

Vietējās ekonomikas stiprināšanas iniciatīvas

Atbalstāmās darbības:

1. jaunu produktu un pakalpojumu radīšanai, esošo produktu un pakalpojumu attīstīšanai, to realizēšanai tirgū, atpazīstamības tēla veidošanai, kvalitatīvu darba apstākļu radīšanai un darbinieku produktivitātes kāpināšanai – ietverot nelauksaimniecisko uzņēmējdarbību, tūrisma, lauksaimniecības produktu pārstrādi (t.sk. mājražošana), amatniecību, mācības darbiniekiem, sociālo uzņēmējdarbību, kopprojektus, fiksētās summas maksājumu ar budžeta projektu “Lauku biļete”;
2. produkcijas realizēšanai paredzētas vides radīšanai vai labiekārtošanai, kā arī jaunu realizācijas veidu ieviešanai un to atpazīstamības tēla veidošanai – tirgus laukumi, tirdzniecības vietas, tirdzniecības platformas, internetveikals.

Attiecināmās izmaksas un darbības, kas nav atbalstāmas, nosaka MK 731 “Valsts un Eiropas Savienības atbalsta piešķiršanas kārtība Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai

intervencē “Darbību īstenošana saskaņā ar sabiedrības virzītas vietējās attīstības stratēģiju, tostarp sadarbības aktivitātes un to sagatavošana””.

Ja projekta iesniedzējs ir fiziska persona vai juridiska persona līdz 18 mēnešiem un projekta attiecināmo izmaksu summa nepārsniedz 15 000 eiro, tad projekts tiek sniegts rīcībā R3 “Lauku biļete”.

Rīcība Nr.R1 “Uzņēmējdarbības uzsākšana un attīstība ar lauksaimniecību nesaistītā darbību radīšanā un attīstīšanā”

Jaunu ar lauksaimniecību nesaistītu ražošanas produktu un pakalpojumu radīšana, esošo produktu un pakalpojumu attīstīšana, to realizēšana tirgū un kvalitatīvu darba apstākļu radīšana.

Rīcības ietvaros paredzēts atbalstīt **jaunas ar lauksaimniecību nesaistītas uzņēmējdarbības veidošanu un esošās attīstību** jaunu produktu ražošanā, jaunu pakalpojumu vietējiem iedzīvotājiem izveidē un esošo uzlabošanā (**izņemot lauksaimniecības produktu pārstrādi**), paredzot ieguldījumus gan būvniecībā, gan aprīkojumā un personāla kvalifikācijas paaugstināšanā, tai skaitā arī **tūrisma** nozarē.

Rīcība Nr.R2 “Uzņēmējdarbības uzsākšana un attīstība lauksaimniecības produktu pārstrādē”

Jaunu produktu radīšana, esošo produktu attīstīšana, pārstrādes produktu realizēšana tirgū, kvalitatīvu darba apstākļu radīšana.

Rīcības ietvaros paredzēts atbalstīt jaunas uzņēmējdarbības veidošanu un esošās attīstību **lauksaimniecības produktu pārstrādes nozarē**, paredzot ieguldījumus gan būvniecībā, gan aprīkojumā un personāla kvalifikācijas paaugstināšanā.

Minētais atbalsta pretendents, līdz maksājuma pieprasījuma iesniegšanai Lauku atbalsta dienestā, reģistrējas vai tiek atzīts Pārtikas un veterinārajā dienestā.

Rīcība Nr.R3 “Lauku biļete”

Rīcības ietvaros paredzēts atbalstīt uzņēmējdarbības **uzsākšanu lauku teritorijā** (visā Partnerības teritorijā, izņemot Aizkraukli), produktu un pakalpojumu radīšanai, īstenojot darījumdarbības plānu, kura īstenošanas ilgums sastāda līdz 36 mēnešiem.

Fiksētas summas maksājuma ar budžeta projektu rezultātā ir ietvertas gan jaunu, gan **lietotu pamatlīdzekļu un iekārtu**, kas nav vecākas par pieciem gadiem, tās aprīkojuma iegādes un uzstādīšanas izmaksas. Pamatlīdzekļu un iekārtas vecumam ir jābūt pierādāmam.

Rīcība notiek saskaņā ar metodiku “Fiksētas summas maksājums ar budžeta projekta aprēķina metodi “Lauku biļete” un to piemērošana Kopējās lauksaimniecības politikas stratēģiskā plānā 2023.-2027.gadam”.

Kopienu spēcinošas un vietas attīstības sekmējošas iniciatīvas

Sabiedriskā labuma projekts – projekts, kurā plānotajam mērķim nav komerciāla rakstura, kurš publiski pieejams un ieņēmumi par sniegto pakalpojumu nav kvalificējami kā peļņa.

Atbalstāmās darbības:

1. Kopienų sabiedrisko aktivitāšu (tostarp viedo ciemu, apmācību un interešu klubu, sociālās aprūpes vietu, kultūras, vides aizsardzības, sporta un citu brīvā laika pavadīšanas veidu) dažādošana;
2. Vietējās teritorijas, tostarp kultūras objektu, sakārtošana, lai uzlabotu pakalpojumu pieejamību, kvalitāti un sasniedzamību.

Viedais ciems ir aktīva kopiena lauku apvidos, kas, **uzņemoties pašiniciatīvu un sekmējot līdzdalību**, izstrādā jaunus (t.sk. ar sociālajām inovācijām vai tehnoloģijām saistītus) risinājumus esošo problēmu mazināšanai.

Rīcība Nr.R4 “Kopienų stiprināšanas aktivitātes, tai skaitā mazinot sociālo nevienlīdzību”

Rīcības ietvaros paredzēts atbalstīt kopienų spēcinošas aktivitātes, kas veicina sabiedrības iesaisti vietējās dabas, fiziskā, sociālā, kultūras un cilvēkkapitāla stiprināšanā. Jaunu, inovatīvu, digitālu risinājumu ieviešana (t.sk. sociālās inovācijas); teritorijas identitātes stiprināšana.

Iespējamie risinājumi:

1. Sabiedrisko aktivitāšu (t.sk. apmācību un interešu klubu, sociālo aprūpes vietu, kultūras, vides aizsardzības, sporta un citu brīvā laika pavadīšanas aktivitāšu) dažādošana kopienās ar viedā ciema pazīmēm.
2. Kopienų iniciatīvas, kas vērstas uz mazaizsargāto iedzīvotāju grupu iesaisti sabiedriskajās aktivitātēs.

Rīcība Nr.R5 “Vietējās kopienų balstītas infrastruktūras izveide”

Rīcības ietvaros paredzēts atbalstīt partnerības teritorijas publiskās infrastruktūras sakārtošanu, lai uzlabotu pakalpojumu pieejamību, kvalitāti un sasniedzamību, **kurās nepieciešamība ir apstiprināta ar apdzīvotās vietas iedzīvotāju vajadzību apzināšanu** vai paredzēta pašvaldības attīstības programmā (ja iesniedzējs ir pašvaldība). Projekti rada priekšnosacījumus jaunu integrētu tūrisma, kultūras, veselības, sociālo un citu saistītu pakalpojumu un produktu piedāvājumu attīstībai.

Rīcība Nr.R6 “Aktivitāte jauniešiem lauku teritorijā”

Rīcības ietvaros paredzēts atbalstīt jauniešu iniciatīvas, kas nodrošinātu iespēju iegūt dzīvei nepieciešamās prasmes, zināšanas un kompetences neformālās izglītības ceļā, kas ir īstenotas Partnerības lauku teritorijā (visā Partnerības teritorijā, izņemot Aizkraukli).

Jauniešu projektā jāiesaista vismaz 10 dalībnieki, no kuriem ne mazāk kā 80% ir vecumā no 7 līdz 25 gadiem. Jauniešu iniciatīvas projekta īstenošanas ilgums sastāda līdz 18 mēnešiem. Rīcība notiek saskaņā ar metodiku "Fiksētas summas maksājums "Jauniešu iniciatīva" un to piemērošana Kopējās lauksaimniecības politikas stratēģiskā plānā 2023.-2027.gadam".

3.1.1 Kritēriju apraksts maksimālās atbalsta intensitātes noteikšanai

Vietējās ekonomikas stiprināšanas iniciatīvas (R1, R2)

Saskaņā ar MK 731 p.29.1. Atbalsta intensitāte no projekta kopējās attiecināmo izmaksu summas aktivitātē "Vietējās ekonomikas stiprināšanas iniciatīvas" ir 40%.

Tā var tikt paaugstināta līdz 65% šādos gadījumos:

1. Ja projekta iesniedzējs īsteno projektu **lauku teritorijā**.

Saskaņā ar MK 731 p. 6.14. Lauku teritorija ir Latvijas teritorija, izņemot valstspilsētas un pilsētas, kurās ir vairāk nekā 5000 iedzīvotāju (Aizkraukles rajona partnerības teritorija, izņemot Aizkraukles pilsētu).

2. Ja tiek īstenots **kopprojekts**.

Saskaņā ar MK 731 p. 6.5. Kopprojekts ir projekts, kurā plānoto investīciju izmanto kopīgi, ja kopprojektu iesniedz:

6.5.1. lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvā sabiedrība vai mežsaimniecības pakalpojumu kooperatīvā sabiedrība

6.5.2. lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvā sabiedrība vai mežsaimniecības pakalpojumu kooperatīvā sabiedrība kopā ar juridisku personu (izņemot biedrība un nodibinājums) vai fizisku personu, kura veic saimniecisku darbību un kuras apgrozījums ir ne vairāk kā 150 000 euro noslēgtajā gadā pirms projekta iesniegšanas kopīgas darbības īstenošanai, ja tās ir saistītas ar sabiedriskām attiecībām vai digitālo risinājumu vai pakalpojumu izveidi un starp kopprojekta dalībniekiem projekta iesniegšanas brīdī ir noslēgts līgums. Kopprojektā ir vismaz divi dalībnieki un starp dalībniekiem nav laulāto attiecības vai pirmās pakāpes radniecība;

6.5.3. pašvaldība tās īpašumā vai valdījumā esošai infrastruktūras izveidei, kā arī jaunu pamatlīdzekļu iegādei un uzstādīšanai, kopīgi ar fiziskām un juridiskām personām, kas veic saimniecisku darbību, ja starp kopprojekta dalībniekiem ir noslēgts līgums un projektu īsteno lauku teritorijā.

3. Ja projekts veicina virzību uz **klimatneitralitāti**:

- a. Tiek ieviesti *aprites ekonomikas* principi, piemēram, atlikumu izmantošana jaunu produktu radīšanai, atkritumu šķirošana, atkritumu pārstrāde u.c., kas ir dokumentāli pierādāms.
- b. *Atjaunojamo energoresursu tehnoloģiju* izmantošana pašpatēriņa nodrošināšanai – investīcijas tiek pamatotas skaitļos un aprēķinos, kas pievienots atsevišķā dokumentā.
- c. *Energoefektivitātes celšana* – tiek iegādātas iekārtas, aprīkojums ar augstāku energoefektivitātes klasi, apgaismojums tiek mainīts uz LED spuldzēm u.c. Veicot energoefektīvus risinājumus ēkās tiek ņemts vērā MK 731 p. 22. *Īstenojot ieguldījumus energoefektīvās ēkās, atbalsta pretendents nodrošina, ka pēc būvdarbu pabeigšanas ēkas energoefektivitāte vismaz par 20 procentiem*

pārsniedz būvniecību un energoefektivitāti regulējošos normatīvajos aktos noteikto ēkas minimālo siltuma zudumu koeficientu HTR (W/K).

- d. *Bioloģiskā pārstrāde – projekta iesniedzējs ir reģistrēts nacionālā pārtikas kvalitātes shēmā vai bioloģiskās lauksaimniecības shēmā.*

Lauku biļete (R3)

Atbalstu jaunu produktu un pakalpojumu radīšanai **lauku teritorijā** var saņemt kā fiksētas summas maksājumu ar budžeta projektu “Lauku biļete”, piemērojot Zemkopības ministrijas apstiprināto metodiku.

Minimālā atbalsta intensitāte 40%, bet rīcībai R3 tā tiek palielināta uz 65%, lai veicinātu jaunu uzņēmēju rašanos, kas Partnerības teritorijā ir vitāli nepieciešama.

Intensitāte var tikt paaugstināta rīcībās R1, R2, R3 no 65% līdz 75% saskaņā ar MK 731 šādiem punktiem:

29.1.1. *atbalsta pretendents ir **gados jauns lauksaimnieks** – fiziska persona, kuras dzīvesvieta ir deklarēta lauku teritorijā, vai juridiska persona, kuras juridiskā adrese ir lauku teritorijā (juridiskas personas gadījumā minētos nosacījumus piemēro fiziskai personai – saimniecības īpašniekam vai personai, kurai uzņēmumā pieder ne mazāk kā 51 procents kapitāldaļu un Uzņēmumu reģistrā reģistrētas atsevišķas paraksta tiesības), kura atbilst šādām prasībām:*

29.1.1.1. *projekta iesnieguma iesniegšanas dienā nav vecāka par 40 gadiem;*

29.1.1.2. *ir ieguvusi augstāko vai vidējo profesionālo lauksaimniecības izglītību, apgūstot lauksaimniecības priekšmetus vismaz 320 stundu apjomā saskaņā ar Zemkopības ministrijas apstiprinātajām vadlīnijām lauksaimniecības izglītības atbilstības izvērtēšanai;*

29.1.1.3. *veic lauksaimniecības produktu primāro ražošanu;*

29.1.2. *atbalsta pretendents ir **mazā lauku saimniecība** – saimnieciskās darbības veicējs – fiziska persona, kuras dzīvesvieta ir deklarēta lauku teritorijā, vai juridiska persona, kuras juridiskā adrese ir lauku teritorijā, un tā gada kopējais neto apgrozījums iepriekšējā noslēgtajā gadā pirms projekta iesniegšanas – ne vairāk kā 15 000 euro, ņemot vērā saistītās personas, un tā veic lauksaimniecības produktu primāro ražošanu;*

29.1.3. *investīcijām pamatpakalpojumos lauku teritorijā **izglītības, sociālās palīdzības vai veselības jomā;***

29.1.4. ***neienesīgām investīcijām** kvalitatīvu darba apstākļu uzlabošanai un darbinieku produktivitātes kāpināšanai;*

MK 731 p. 6.9. Neienesīgās investīcijas atbilst Regulas 2022/2472 2.panta 39.punktā sniegtajai definīcijai, t.i., “neienesīga investīcija” ir investīcija, kas nerada saimniecības vērtības vai ienesīguma būtisku pieaugumu.

Kopienų spēcinošas un vietas attīstību sekmējošas iniciatīvas (R4, R5)

Saskaņā ar MK 731 p.29.2. Atbalsta intensitāte no projekta kopējās attiecināmo izmaksu summas aktivitātē “Kopienų spēcinošas un vietas attīstību sekmējošas iniciatīvas” ir 70%.

Tā var tikt paaugstināta **līdz 90%** šādos gadījumos:

1. Kopienai ir **viedā ciema** pazīmes.

Viedais ciems ir aktīva kopiena lauku apvidos, kas, **uzņemoties pašiniciatīvu un sekmējot līdzdalību**, izstrādā jaunus (t.sk. ar sociālajām inovācijām vai tehnoloģijām saistītus) risinājumus esošo problēmu mazināšanai.

Viedā ciema pazīmes ir:

- a. Kopiena ir ģeogrāfiski vienota cilvēku grupa, kuru vieno kāda konkrēta sociāla identitāte, teritorija un/vai kopīgas intereses.
- b. Ciemam ir vienots mērķis un vīzija, kas virzīti kopējās dzīves kvalitātes uzlabošanai.
- c. Ciemā ir identificējama inovatīvu risinājumu ieviešana, kas palīdz virzīties uz mērķu sasniegšanu.
- d. Ciemā ir identificējama iedzīvotāju kopa, kuru raksturo kopdarbība un saliedētība, kopienas identitātes apzināšanās, pašorganizēšanās spēja, lēmumu pieņemšanas process kopienā notiek pēc “no apakšas uz augšu” (bottom-up) principa.
- e. Iedzīvotāju kopas atvērtība un mijiedarbība.
- f. Ciems spēj savus mērķus īstenot, pilnvērtīgi izmantojot esošos resursus un nodrošina atdevi novadam vai reģionam kopumā.

Pazīmju plašāks apraksts pieejams pielikumā Nr.1.

Tiek pievienota viedā ciema stratēģija vai pazīmju izklāsts. Projekta idejas apzināšana tiek pamatota ar dokumentiem (aptauja, viedā ciema sanāksmes lēmums, balsojuma rezultāti facebook utt.).

2. Ja vismaz 50% no projekta labumu guvēju skaita ir no **sociāli mazaizsargāto personu** grupām.

Saskaņā ar MK 32 “Noteikumi par sociāli mazaizsargāto personu grupām” tās ir:

- *ģimenes, kuras audzina trīs un vairāk bērnus;*
- *nepilnās ģimenes;*
- *invalidi;*
- *personas virs darbaspējas vecuma;*
- *15–25 gadus veci jaunieši;*
- *personas, kuras atbrīvotas no brīvības atņemšanas iestādēm;*
- *ilgstošie bezdarbnieki;*
- *bezpajumtnieki;*
- *cilvēktirdzniecības upuri;*
- *politiski represētās personas;*
- *personas, kurām stihisku nelaimju vai dabas katastrofu dēļ ir nodarīts kaitējums, vai viņu ģimenes;*
- *Černobiļas atomelektrostācijas avārijas seku likvidēšanas dalībnieki un viņu ģimenes, Černobiļas atomelektrostācijas avārijas dēļ cietušās personas un viņu ģimenes;*
- *personas ar alkohola, narkotisko, psihotropo, toksisko vielu, azartspēļu vai datorspēļu atkarības problēmām un viņu ģimenes;*
- *ģimenes, kuras audzina bērnu invalīdu;*
- *bērni;*

- *no vardarbības cietušās personas.*

3. **Kultūras mantojuma saglabāšana (tikai R5)** – ja infrastruktūras objekts ir valsts, reģionālās vai vietējās nozīmes arhitektūras piemineklis.

Aktivitātes jauniešiem lauku teritorijā (R6)

Atbalstu jauniešu iniciatīvām, ja projektu īsteno lauku teritorijā, var saņemt kā fiksētas summas maksājumu “Jauniešu iniciatīvas”, piemērojot Zemkopības ministrijas apstiprināto metodiku.

Stratēģijas kontekstā jaunieši ir vecumā no 7 līdz 25 gadiem.

Atbalsta intensitāte ir 70%, bet tā rīcībai R6 tiek palielināta uz 100%, ja projekta aktivitātes tiek īstenotas, sadarbojoties divu vai vairāku teritoriālo vienību mērķa grupām.

Sadarbības veicināšana – tīklošanās, vietējā un starpvalstu pieredzes apmaiņa (R7)

Iesniedzējs un īstenotājs ir vietējā rīcības grupa un saskaņā ar KPL atbalsta intensitāte ir 100%.